

Školský vzdelávací program pre 4 ročník hudobného odboru, predmet: hra na keyboarde

Názov predmetu	Hra na keyboarde
Ročník	štvrtý
Časový rozsah výučby	1,5 hodiny týždenne
Stupeň vzdelania	ISCED 1B
Učebný plán	Č. 3
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský
Spracoval	Maroš Záviský
Koordinátor ŠkVP	PaedDr. Alena Hersteková
Schválené dňa	25. augusta 2011

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Do skupiny elektronických klávesových hudobných nástrojov patria: organy, digitálne klavíre, syntetizátory, keyboardy. Práve posledne menovaný sa stal na prelome 20. a 21. storočia veľmi populárny a žiadaný. Tento nástroj, ktorý sa teší rastúcej obľube, nám ponúka široké možnosti využitia. Je veľmi dôležité, aby príslušný systém výučby zodpovedal možnostiam nástroja a želaniam a očakávaniam žiakov.

Predpokladom úspešnej práce so žiakom je predovšetkým kvalitná a fundovaná príprava učiteľa (praktické ovládanie nástroja, znalosť harmonických značiek, funkčnej harmónie, modálnej harmónie a predstava hry v jednotlivých štýloch). Bez týchto znalostí nemôže byť výučba hry na keyboarde plnohodnotná.

Ako najvhodnejší sa javí ten smer výučby, ktorý vychádza z čiastočného prepojenia učebných osnov hry na klavíri s bohatými možnosťami, ktoré poskytuje tento moderný nástroj. Pri tom musíme mať na pamäti, že tieto dva nástroje nemožno porovnávať, pretože vo svojej podstate sú úplne odlišné.

Výučba hry na keyboarde v sebe integruje hru s automatickým sprievodom, polyfónnu hru, kolektívnu hru, aranžovanie skladieb a improvizáciu, ktoré by mal žiak zvládnuť počas štúdia.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecné ciele

Cieľom predmetu je rozvíjať základy keyboardovej hry, prehľbovať technické a výrazové schopnosti u žiaka a viesť ho k využívaniu zvukovej, rytmickej a pamäťovej palety nástroja a k aranžovaniu jednoduchších skladieb. Pestovať hru z listu a orientovať sa v tabuľke akordov. Rozvíjať schopnosť samostatného štúdia. Zapájať žiakov do komornej hry. Orientovať žiakov na skladby aj slovenských autorov. Vzbudiť u detí záujem o hru na nástroji, naučiť ich hudbu počúvať, prežívať a vytvárať. Štandardná hudba, ktorej výrazovými prostriedkami sú melódia, harmónia a rytmus, nevzniká náhodne, ale riadi sa určitými pravidlami. Poznávať tieto pravidlá, popísať a roztriediť hudobný materiál využiteľný v modernej populárnej hudbe je práve to, o čo sa budeme usilovať.

Špecifické ciele

Kognitívne

- Samostatne čítať pridelený notový zápis.
- Cieľavedome uplatňovať správne prstoklady.
- Učiť sa zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu.
- Zapamätať si, rozlíšiť a správne používať nové hudobné termíny.
- Transponovať jednoduché piesne.

Afektívne

- Emocionálne prežiť skladby.
- Rozlišovať charakter skladby.
- Dokázať čo najdokonalejšie interpretovať skladbu na verejnosti.
- Interpretovať skladby rôznych štýlových období.

Psychomotorické

- Interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu.
- Uplatňovať sluchovú pozornosť.
- Dbáť na uvoľnený hrací aparát.
- Nenásilne zväčšovať rozpätie rúk.
- Zvyšovať technickú náročnosť interpretovaných skladieb.

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- rozvoj technickej zručnosti (kantilény) v oboch rukách – nepodceňovať technický rozvoj ľavej ruky,
- ľahšie melodické ozdoby – príraz, nátril, mordent, skupinka
- zväčšovanie rozpätia rúk (sixty, skoky),
- rozlíšiť spôsob tvorenia tónov pri hre legato, zdvihu, staccata, portamenta
- riešiť jednoduchú pedalizáciu, ritardando, crescendo, decrescendo
- uvoľnene sedieť pri nástroji a správne dýchať,

Kognitívna oblasť:

- plynule čítať notový zápis
- zapamätať si krátku skladbu,
- určiť základné kontrasty v tempe,
- rozobrať jednoduchú štruktúru skladby
- hra spamäti - podľa individuálnych dispozícií žiaka
- hudobný materiál z nižších ročníkov používať na hru z listu,
- počiatky viachlasnej hry – polyfónia – využívanie zvuku organu a čembala
- alla breve, 6/8, 3/8 takt
- štúdium rytmov Pops, March, Polka, Waltz, Country, ...
- stupnice durové a molové súbežne,
- akordy – tonický kvintakord s obratom + malý rozklad
- hra legato, tenuto, staccato, dynamika, frázovanie,
- orientácia v akordických značkách a ich zápis
- využívanie funkcií (mód Normál, Single Finger, Sustain, Split)
- dodržiavanie klavírneho prstokladu,
- hra jednoduchých ľudových piesní s využitím harmonických funkcií
- možnosť používania pedálu Hold – prepínanie programov

- nácvik skladieb hudobného klasicizmu a romantizmu
- využívanie harmonických kadencií k vlastnému sprievodu jednoduchých melódií
- pri hre skladieb s akordickými značkami v ľavej ruke viesť žiaka k používaniu obrátov akordov (čo najmenej skokov v ľavej ruke!)

Afektívna oblasť:

- vystihnúť charakter danej hudobnej myšlienky v skladbe,
- zvoliť správne tempo pre interpretáciu skladby,
- opísať slovne charakter skladby

Psychomotorická oblasť:

- synchronizovať tóny pri hre na keyboard so základnými metricko-rytmickými hodnotami,
- preukázať schopnosť použitia prstovej techniky pri rýchlejších tempách,
- usporiadať pravidelné dýchanie pri hre v hudobných skladbách
- dynamicky transformovať obsah skladby v hre
- vedome sledovať vlastnú interpretáciu

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Základné kľúčové kompetencie a spôsobilosti žiaka v treťom ročníku rozvíjame nasledovne:

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

Vo vyučovacom predmete využívame pre utváranie a rozvíjanie tejto kľúčovej kompetencie výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré smerujú k tomu, aby žiaci vedeli:

- využívať ústretovú komunikáciu,
- vyjadriť slovne pocity a dojmy z interpretácie a z počúvania,

2. Spôsobilosti v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú systematizácii poznatkov
- v každodenných situáciách mať schopnosť používať modely logického a priestorového myslenia
- objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti.
- uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby.

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- podporovať percepciu digitálnymi zdrojmi umeleckých diel, využívať digitálne spracovanie hudby,
- využívať a počúvať digitálne zdroje.

4. Spôsobilosti učiť sa učiť sa

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- spoľahlivo a úspešne zaznamenávať a zapamätávať si informácie, spomenúť si na ne a využívať ich pri praktickej zručnosti v hre na klavíri.
- vytrvalo, iniciatívne a samostatne sa učiť a získavať informácie.
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzi - predmetových vzťahoch
- udržiavať si vytvorené správne návyky pri domácom cvičení

5. Spôsobilosť riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- hľadať a využívať rôzne informácie,
- skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch
- vnímať, sledovať, rozoznávať a premýšľať o vzniknutých situáciách.
- učiť sa byť empatický.
- aplikovať získané návyky pri nácviku nových skladieb.
- zvládať emócie pri vystúpení.
- prekonať počiatočné neúspechy.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky,
- uvedomovať si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizovať,
- kontrolovať vlastné konanie,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody
- rozvíjať empatiu voči svojmu okoliu a ochotu pomáhať.

7. Spôsobilosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- tvoriť a prijímať umenie,
- pomenovať druhy umenia, ich špecifické zákonitosti a vyjadrovacie prostriedky,
- vyjadriť svoj názor i vkus,
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu).

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Základy hry na nástroj	<ul style="list-style-type: none">• slovná metóda• názorná metóda• praktická metóda• reproduktívna metóda	<ul style="list-style-type: none">• individuálna práca na vyučovacej hodine• domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none">• analyticko – syntetická metóda• deduktívna metóda• informačno-receptívna metóda• problémový výklad	<ul style="list-style-type: none">• individuálna práca na vyučovacej hodine• domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none">• reproduktívna metóda• heuristická metóda	<ul style="list-style-type: none">• počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj		- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	ilustrácie	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky		Prehrávač, vzorový prednes učiteľa		- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky		- videotechnika, CD, DVD - zvukové pomôcky		- internet

Obsah vzdelávania

TEMATICKÝ CELOK	KOMPETENCIE OBSAHOVÉ ŠTANDARDY	VÝKONOVÉ ŠTANDARDY	KRITÉRIA HODNOTENIA	METÓDY A PROSTRIEDKY HODNOTENIA
1. Hra na nástroji	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výber zvukových vzoriek, výber štýlu. Funkcie: Split, Dual, Harmony. • Funkcie ovládania automatického hudobného sprievodu: Acmp On/Off, Start/Stop, Variation, Fill In, Intro/Ending, Sync Start/Stop. • Ďalšie funkcie: Transpose, Tempo, Metronome. • Hudobno-teoretické poznatky v rozsahu vzdelávacích štandardov študijného zamerania hudobnej náuky a študovaných skladieb. • Durové stupnice do 5# a 4b a molové stupnice do 4# a 4b - hra kvintakordu s obratmi tenuto, staccato a malý rozklad. • Hra akordov s použitím základnej 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prehľad pri väčšom rozsahu pohybu rúk na klaviatúre • hru dvojhmatov v legate, a hru jednoduchých akordov • realizáciu samostatnej predstavy agogických zmien a charakteru skladby • ovládajú hru na elektronickom hudobnom nástroji na úrovni príslúchajúcej danému stupňu vzdelania, • aplikujú poznatky získané z hudobnej náuky, 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • základné návyky pri hre: • orientácia rúk na klaviatúre vo väčšom rozsahu • hru dvojhmatov v legate, akordov • hru skladby s uplatňovaním svojej predstavy a dynamických znamienok • repertoárové požiadavky • skladby podľa individuálneho plánu v triednej knihe • rozsah látky na ročníkovú prehrávku- tri skladby rozdielneho charakteru 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie základných návykov pri hre na keyboard • pochvala, povzbudenie, kritika • autoevalvácia • motivácia prostredníctvom úspešných žiackych vzorov • triedny koncert 2x ročne, interný koncert, kultúrne vystúpenie, verejný koncert • záverečná absolventská skúška: • Žiak vie zahrať na keyboarde rytmicky správne stupnice durové a molové súbežne a k tomu akordy a ich obraty. • Žiak vie zahrať na keyboarde s použitím základných funkcií: Etudy Sonatíny

	<p>polohy i obratov (dur, mol, 7) v min. rozsahu tónin 3# - 3b.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etudy - zlepšovanie pasážovej techniky hra dvojhmatov a frázovanie. • Jednoduchá polyfonická skladba, dva hlasy v pravej alebo ľavej ruke s použitím zvukovej banky keyboardu (organ, čembalo). • Hra melodických ozdôb - príraz, nátril, mordent. • Piesne populárnej hudby s využitím funkcií automatického aranžéra, zvukovej banky a funkcií Split, Dual, Harmony v min. rozsahu durových a mólových tónin 3# - 3b. • Hra (tanečných) štýlov s použitím automatického aranžéra: polka, valčík, pop, disco, hip- 	<ul style="list-style-type: none"> • orientujú sa vo vybraných akordoch a akordických spojeniach, poznajú vybrané akordické značky, • zahrajú jednoduché hudobné sprievody k melódii, • venujú sa jednoduchej improvizácii, sú schopní hrať z listu na primeranej úrovni, majú skúsenosť v komornej hre, • orientujú sa prakticky i teoreticky v základných hudobných žánroch tanečnej hudby, vedia ich správne identifikovať, charakterizovať a na primeranej úrovni interpretovať, 		<p>Polyfónie Prednesové skladby s doprovodom Ľudové piesne s doprovodom</p> <ul style="list-style-type: none"> • Všetko adekvátne podľa vospelosti žiaka!
--	---	--	--	--

	<p>hop a pod.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jednoduché klavírne úpravy tanečných piesní (s použitím oboch rúk). • Jednoduché prednesové skladby (baroko, klasicizmus). • Inštruktívne skladby na zdokonalenie nástrojovej techniky. • Ľudové piesne v rozsahu tónin v náväznosti na zvládnuté stupnice s použitím základných harmonických funkcií (TSD). • Rytmické útvary: triola, synkopa. • Počúvanie základných hudobných žánrov tanečnej hudby (polka, valčík, beat 4/8/16, rock, slowrock, R&R). • Rozvíjanie sluchovej kontroly pri počúvaní a vlastnej interpretácii. • Používanie harmonických 	<ul style="list-style-type: none"> • definujú základné technické možnosti elektronického klávesového nástroja, orientujú sa vo zvukových vzorkách a rytmoch daného nástroja, ako aj v jeho základných nastaveniach; tieto poznatky sú schopní vzájomne pretaviť prepájať do vlastných interpretačných zámerov, • používajú správne hudobné pojmy a technickú terminológiu vo vzťahu k EKN, • učia sa formou verejných vystúpení prezentovať výsledky svojej práce, 		
--	--	---	--	--

	<p>kadencií k vlastnému sprievodu jednoduchých melódií.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Transpozície detských a jednoduchých ľudových piesní v tóninách v návaznosti na zvládnuté stupnice. 	<ul style="list-style-type: none"> • aplikujú rôzne spôsoby, metódy a stratégie učenia sa, • zapájajú sa do skupinových projektov, kde sa učia vzájomnej tolerancii a empatii voči iným žiakom a pedagógom a majú možnosť porovnávať vlastné schopnosti a vedomosti, • posudzujú kriticky svoju prácu a zo získaných poznatkov vyvodzujú závery pre ich všeobecné využitie v budúcnosti, • počúvajú a hodnotia základné hudobné žánre v súlade s obsahovými štandardmi, 		
--	---	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • použijú kadenciu k vlastnému sprievodu jednoduchých melódií, • zahrajú z listu skladby primeranej náročnosti • transponujú piesne v s obsahovými štandardmi. 		
2. Hudobno-teoretické poznatky	<p>Učiť žiaka ovládať:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovať nacvičené stupnice v čítaní notového zápisu 	<p>Žiak si má osvojiť:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovať nacvičené stupnice v čítaní notového zápisu 	<p>Žiak zvládol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hudobnú terminológiu obsiahnutú v hraných skladbách • aplikovanie stupníc v čítaní notového zápisu 	<ul style="list-style-type: none"> • práca na vyučovacej hodine • domáca úloha zameraná na precvičovanie hudobného zápisu • pochvala, povzbudenie, kritika • sebahodnotenie

Záverečná skúška

- 1 polyfonická skladba (pol strany),
- 1 jednoduchá úprava klavírnej tanečnej piesne (s použitím oboch rúk), alebo jedna časť Sonatíny
- 1 ľudová pieseň s použitím základných harmonických funkcií (TSD),
- 1 pieseň s využitím funkcií automatického aranžéra, zvukovej banky a funkcií Split a Dual.

Kritéria hodnotenia absolventskej skúšky:

Výborný - plynulá hra naspamäť, v požadovanom tempe, rytme, technicky vyrovnaná, vyjadrenie obsahu skladieb, dodržanie štýlovej interpretácie, náročnosť programu zodpovedá učebným osnovám

Chváľitebný - plynulá hra skladieb, v primeranom tempe, priblíženie sa obsahovému a štýlovému vyjadreniu skladby, hra naspamäť nie podmienkou, náročnosť skladieb zodpovedá učebným osnovám, alebo časť repertoáru je menej náročná

Uspokojivý - hra z nôt bez primeraného obsahu, štýlu, tempa, náročnosť skladieb nezodpovedá učebným osnovám

Neuspokojivý - hra z nôt, nedodržanie notového a rytmického zápisu, neúplná hra skladieb alebo len časť skladby, program nezodpovedá učebným osnovám

Profil absolventa primárneho základného umeleckého vzdelania

Po ukončení primárneho umeleckého vzdelania majú žiaci schopnosť logicky uvažovať, ovládajú základy hudobnej výchovy. Poznajú hudobnú abecedu, terminológiu a gramotnosť. Podľa učebných osnov, sú schopní verbálne vyjadriť svoje pocity a postrehy vzťahu výrazových prostriedkov hudby a ich účinku na seba a na diváka, poslucháča.

Absolventi sú oboznámení so základnými okruhmi sociálnej funkcie hudby. Ovládajú techniku umeleckej interpretácie na vekovo primeranej úrovni v súlade s učebnými osnovami a individuálnymi dispozíciami žiakov.

Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu na konci programu primárneho umeleckého vzdelania, nie je ukončená. Vytvára len bázu pre následné stupne vzdelania, pre celoživotné učenie sa, pre zapojenie sa do pracovného procesu. Rozvíjaním kľúčových spôsobilostí v životnom kontexte obsahu predmetov je tvorený model absolventa programu primárneho stupňa umeleckého vzdelania.

Hudobný materiál:

Yamaha Portatone – Song Book

E. Spáčil: Hrajeme s Yammahou - Edy's Score 1992

V. Lichnerová: Zahraj mi pesničku (pomôcka pre vyučovanie improvizovaného sprevádzania melódií) 2. ročník

J. Mašinda: Slovenská klavírna škola

V. Patejdl: Klávesová škola Casio

E. Spáčil: Hrajeme s Yamahou II. a III. diel

K. Baker: Lets Keyboard

P. Malý: Škola hry na klavíri a keyboarde 2. a 3. diel

A. Benthien: Nová škola hry na keyboarde

F. Emonts: Európska klavírna škola I. diel

M. Kurteva: Klavírna škola pre začiatočníkov, 1. a 2. diel

V. Lichnerová: Zahraj mi pesničku

Ľudové piesne a prednesové skladby podľa schopností žiaka

Výber z klavírnej literatúry

A. Czerny: op. 599, op. 261

Kleinová, Fischerová, Müllerová: Album etud II., III.

H. Lemoine: Detské etudy

C. Gurlitt: Prvý prednes

P. I. Cajkovskij: Album pre mládež

J. S. Bach: Knižka skladieb pre A. Mm. Bachovú

D. Krížková: Prvá knižka polyfónnej hry

Skladby z väčšej formy (sonatíny a variácie)

L. van Beethoven: Sonatína F dur, G dur

J. Benda: Sonatína a mol

M. Clementi: Sonatína G dur

W. A. Mozart: Sonatína C dur, Variácie C dur

V. Polívka: Úvod do sonatín